

CONCURSUL INTERDISCIPLINAR CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE ÎN ROMÂNIA

TRADIȚII ÎN TRANSILVANIA

PORTUL POPULAR



Elevi: Delia Alexandra Dragomir

Nicoleta Maria Bazac

Radu Ionuț Triștiu

Prof. coord. Doru-Nicolae Grădinaru

COLEGIUL NAȚIONAL „GRIGORE MOISIL”, BUCUREȘTI

BAIA MARE, MAI 2023

TRADIȚII ÎN TRANSILVANIA

Portul Popular

Elevi: Delia Dragomir, Nicoleta Bazac, Radu Triștiu

Prof. Coord. Doru-Nicolae Grădinaru

Aflată în interiorul arcului carpatic, Transilvania, cunoscută și sub numele de Ardeal, denumită „țara de dincolo de pădure” în latina medievală, este una dintre cele mai importante regiuni ale României. De-a lungul timpului aceasta a făcut parte din Dacia, Imperiul Roman, și Imperiul Habsburgic devenit ulterior Austro-Ungaria, având astfel o vastă istorie. În anul 1848, cu ocazia evenimentelor revoluționare, a fost proclamată o unire Transilvaniei cu Ungaria, aspect dezbătut și votat în Dietele de la Bratislava și Cluj, însă anulat mai apoi, odată cu intervenția armatelor străine implicit cu oprirea revoluției în Imperiul Habsburgic. Câteva decenii mai târziu, Austro-Ungaria aliată a Puterilor Centrale urma să piardă războiul și să se desființeze, România câștigând Transilvania, fiind unită alături de Banat, Crișana, Maramureș și Bucovina la 1 decembrie 1918 într-o Românie Mare.

La acel moment, o parte dintre locuitorii Transilvaniei nu au fost de acord cu unirea și mai ales cu faptul că nu au fost consultați cu privire la acest aspect. Societatea austro-ungară le oferea cetățenilor un alt statut, foarte apropiat de cel al elitelor, multe universități bune se aflau în cadrul fostului imperiu, oamenii fiind mai citiți, acesta fiind și unul dintre pentru care populația nu dorea în mod expres asocierea cu România. În prezent, Transilvania a rămas împărțită în nouă județe: Alba, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Mureș și Sibiu, având mai multe zone etnografice precum Țara Făgărașului, Țara Hațegului, Țara Bârsei sau Ținutul Secuiesc. Transilvania s-a remarcat de-a lungul secolelor prin existența unui mozaic etnic ce a determinat și apariția unui mozaic de obiceiuri, porturi și arte.

Costumul popular este poate cel mai important element în cultura unei societăți, întrucât reprezintă apartenența la o anumită regiune. Acesta este purtat în general cu ocazii speciale legate de tradiție și este lăsat moștenire în familie din generație în generație. Confectionarea portului complet necesită mult timp și muncă migăloasă, țesutul pânzei, realizarea brâului și brodarea materialului fiind doar câteva dintre cele mai complicate operațiuni. În Transilvania, costumul

popular feminin este format din bluză, fustă, pânzătură, pieptar și uneori brâu, iar cel masculin din cămașă, pantaloni, pălărie și brâu sau chimir. Acesta este caracterizat prin simplitatea modelelor naturale și geometrice deopotrivă și prin non-culorile negru și alb. Acestea necesită îngrijire specială precum spălatul cu albăstrea, o substanță specială care nu distruge calitatea pânzei.

Porturile populare sunt diferite în funcție de zona din care provin, dar au elemente comune. În Transilvania, majoritatea costumelor populare sunt foarte asemănătoare. La nivelul acestora se pot observa diverse elemente decorative sau de croială ce se regăsesc și în portul popular unguresc sau ceh, de exemplu croiala mânecilor bufante, croiala cloș a fustei sau anumite modele florale, astfel se remarcă influența apartenenței la Imperiul Habsburgic.

1. Portul popular din Bazinul Hațegului.

Portul popular din Bazinul Hațegului se remarcă prin simplitatea și caracterul arhaic. În comparație cu zonele învecinate, acesta nu are un caracter exuberant, neavând bogăția culorilor și tăria culorilor ca cele din Poiana Ruscăi și nici finețea au sobrietatea culorilor asemenea oamenilor din mărginime. Portul din zona Hațegului este specific oamenilor de munte, prin urmare este conceput pentru a fi confortabil muncilor fizice. Costumul dispune de o bogăție a varietăților locale în funcție de clasa socială cele mai multe diferențe remarcându-se la nivelul portului femeiesc (pieptănătura, elemente decorative, de croială etc). Un alt aspect interesant este vechimea portului popular specific zonei. Fiind remarcat timpuriu, încă din secolul al XVIII-lea, conform reprezentărilor descoperite, acesta poate fi găsit în opt variante doar în primele decenii ale secolului nostru, elementele din est și vest fiind diferite de cele din sud și nord¹.

1.1 Portul femeiesc.

Pieptănătura cu coarne este cel mai des întâlnită la femeile din zonă. Pentru realizarea acesteia părul este despărțit în două cu andreaua de fier, apoi pe fiecare latură sunt răsucite câte șase sau zece șuvițe subțiri care mai apoi sunt așezate pe tâmplă, trecute pe sub urechi și împletite în ciși. După aranjarea părului, un conciu, adică o formă de metal în formă de coarne, țesută cu fire de lână, este așezat deasupra cefeii, deasupra acestuia este prinsă o ciaptă ce acoperă capetele cișilor. În mod asemănător femeilor, fetele își poartă părul în două tice, una din părul de pe creștetul

¹ Romulus Vuia, *Portul popular din Țara Hațegului*, Editura Meridiane, pp. 11-12.

capului, petrecută sub urechea dreapta și legată cu capătul de a doua tică, formată din părul de la ceafă².

Cămașa portului femeiesc este lungă până la glezne și este formată din două părți cusute: ciupagul (șupagul) și poalele. Ciupagul este alcătuit la rândul său din mai multe părți, gulerul, brățărilor, gura iniei și foile. Componentele prezintă diverse particularități în funcție de zona din care provin și de creator, precum, puii de arnici negri sau vineții de la nivelul gulerului și încrețitura în cusături cu motive a brățărilor, primul început al acestei tehnici răspândite ulterior în Ardeal. Mânecele sunt alcătuite din alte trei părți: mânecile propriu-zise, manșetele sau pumnașii și fodorii. Puii, adică modelele, se găsesc în trei variante: peste umere (o bandă îngustă cusută peste umeri), tablă (un rând lat de motive cusute de-a lungul mânecii), rânduri (două rânduri înguste cusute vertical pe mânecă).

Peste poale femeile poartă o catrință de lână sau arnici, iar în picioare cioareci albi de lână, colțuni pestriți și pantofi. De asemenea, portul femeiesc conține și pieptar, înfundat, purtat în zilele de muncă și pieptar crăpat purtat de sărbători. Laibărul și șuba sunt elemente ale portului ce se poartă iarna și reprezintă o haină groasă, în primul caz mai lungă, din lână captușită cu blană de iepure, de cele mai multe ori. Un alt aspect important legat de hainele femeilor sunt culorile. Astfel, culorile purtate de femeile tinere până în patruzeci de ani sunt puternice, aprinse, roșu, albastru, verde, galben etc, în timp ce portul femeilor mai în vârstă este ușor de recunoscut după nuanțele închise de vinețiu, bleumarin și negru³.

1.2.Portul bărbătesc.

Portul bărbătesc din Bazinul Hațegului este simplu, practic cu o croială sobră și un colorit natural fiind îmbrăcămintea unei populații de foști iobagi. Pieptănătura cu chici este purtată de cei tineri ce se tundeau lăsând păr pe frunte. Cei până în treizeci de ani sunt tunși pe creștet având o cunună de păr de jur împrejur, iar cei vârstnici, după cincizeci de ani, poartă părul lung până la umeri. La început, podoaba capului presupunea și o pălărie cu bor larg indiferent de vârstă (pălărie răspândită și în monarhiile austro-ungare), în prezent aceasta fiind purtată doar de cei în vârstă,

² *Ibidem*, pp. 14-17.

³ *Ibidem*, pp. 24-27.

tinerii purtând pălării cu borul îngust. Iarna, pălăria este înlocuită cu o căciulă neagră din blană de miel⁴.

Cămașa portului bărbătesc este lungă până la genunchi și asemenea celei femeiești conține mai multe părți. Aceasta este confecționată din pânză de-a subțire pentru sărbători și de-a groasă pentru zilele de lucru. Gulerul, gura cămășii și pumnașii au pui negri de arnici, la bărbații până în treizeci de ani și pui albi de bumbac la vârstnici. Pe spatele cămășii este cusut cu ață albă un model în formă de M, iar pe față același model este cusut cu ață neagră. Vara, bărbații poartă izmene largi, pe timp de iarnă fiind înlocuite cu cioareci strâmți de lână, în picioare având opinci.

Costumul este completat de o curea lată cu două sau trei cataramă în față în care țineau obiecte de valoare. Uneori, cureaua este încinsă la rândul ei cu o cingătoare țesută din lână colorată. Asemenea portului femeiesc și cel bărbătesc presupune un laibăr sau o șubă pe timp de iarnă. Aceste haine au o deosebită importanță fiind singurele din portul bărbătesc ornamentate atât de bogat. Totodată, costumul conține și șinoara, neagră sau colorată, în funcție de vârstă. La mânecă și clinuri din distanță în distanță se mai puneau și pupuri făcute dintr-o linie ondulată cu o floare sau trifoi, cei mai în vârstă aveau numai două șinioare, neagră la marginea dinafară și alta albă la cea dinăuntru. Multe elemente superioare ale portului popular au glugă hainele având astfel o asemănare cu îmbrăcămintea dacilor de pe Columna lui Traian⁵.

2. Portul popular din partea de vest a Bazinului de la Hațeg

Între primul port și acesta există mici diferențe, caracteristice zonei Banatului. Elementele prezente sunt mai puțin sobre atât în ceea ce privește croiala cât și modelele care sunt mai bogate având o diversitate mai mare a culorilor.

2.1. Portul femeiesc.

Pieptănătura cu cerc este des purtată de femeile din partea de vest a Bazinului de la Hațeg. Aceasta constă în aplicarea unui cerc din sârmă înfășurat în pânză albă și a unei ceapțe, o bonetă rotundă împodobită cu motive geometrice în culori vii, uneori florale. De asemenea se poartă și kișkineul cu socot sau năframe cu detalii viu colorate, purtate în special de femeile tinere.

⁴ *Ibidem* p. 28.

⁵ *Ibidem* p. 29.

Pe mânecile iei se poate regăsi tabla lungă și lată, asemănătoare cu mici tapiserii aplicate. Culorile acesteia sunt în general sobre cu câteva pete vii de culoare ce dau efectul pietrelor prețioase. De menționat faptul că în comparație cu tablele cusute în aur, de pe hainele bănațencelor, acestea nu prezintă influențe orientale. Astfel, în cazul portului din această zonă, multe motive compacte au fost armonizate pentru a îmbina elementul geometric cu cel formal. Pieptarul este cea mai decorativă parte a costumului conținând elemente specifice precum: ciutura (o floare cu patru petale), roata (o floare în formă de cerc), ochiul boului (o formă de inimă cu vârful în sus) cât și un semicerc nedecorat în partea din spate⁶.

2.2. Portul popular bărbătesc.

Portul popular bărbătesc din zona de vest a Bazinului de la Hațeg nu este cu mult diferit față de cel prezentat anterior. Cămașa este lungă, sub genunchi, gulerul înalt (la cei tineri) bogat împodobit cu motive prins cu un ciocănel. Gura și mânecile cămășii sunt cusute cu ață albă. De asemenea, sunt prezente și aici izmenele, căciula, opincile și brăul (confectionat din lână pentru cei tineri și din piele pentru cei în vârstă).

3. Portul popular al sașilor din Transilvania.

Sașii au fost colonizați pe teritoriul Transilvaniei în secolul al XII-lea, venind din Germania în cea mai mare parte. În ceea ce privește portul de sărbătoare, s-a stabilit un echilibru între clasele sociale între cei înstăriți și între cei mai săraci. Portul săsesc a păstrat atât piese de îmbrăcăminte de tradiție țărănească, cât și elemente ce au fost preluate din costumele naționale burgheze de la oraș și al naționalităților conlocuitoare. Înflorirea economică a meșteșugarilor a creat posibilitatea ca țărănimea să poarte veșminte mai bogate. Totuși, după anul 1914, portul popular a suferit transformări, în special, îmbrăcăminte tineretului. În următorii ani ai Primului Război Mondial, Țărănimea săsească nu a mai putut să-și confecționeze costisitoare cojoace și stoffe și să-și procure materialele necesare broderiilor, deoarece în majoritatea cazurilor, materialul necesar confecționării nu mai putea fi găsit în comerț, dat fiind faptul că nu se mai producea. Astfel, pentru a-și căuta de lucru în industrie sau în afara satului, tineretul a părăsit portul tradițional⁷.

⁶ *Ibidem*, p. 35-36.

⁷ Iulius Bielz, *Portul popular al Sașilor din Transilvania*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, pp. 5-7.

Astăzi, ceea ce se lucrează din cânepă și în, servește doar la trebuințele casnice. Bărbații purtau un surtuc croit în formă de sac încheiat în față, de culoarea naturală a lânii, iar sub surtuc se purta o cămașă scurtă, iarna purtându-se Brustlatzul. Pantalonii lungi erau strânși sub genunchi cu înfășurători. De asemenea, mai purtau și o manta fără mâneci, o glugă de lână de calitate inferioară de culoare naturală a lânii, iar în picioare cizme sau opinci; pe cap aveau o pălărie cu borul îngust. Veșmântul femeiesc de culoare naturală a lânii consta într-o rochie de lână cu mâneci lungi, care ajungea până la pământ, strânse în partea de sus a corpului și lărgindu-se în jos până la picioare. Dedesubt, se purta o cămașă scurtă din pânză fin plisată în jurul gâtului, iar în picioare opinci sau cizme. Mantaua în formă de pelerină era confecționată din postav gros. Cârpa de cap din pânză albă era înfășurată simplu în jurul capului și al bărbiei, iar vara pentru a se apăra de soare, purtau o pălărie de paie. Fetele purtau o bentiță pe frunte. Astfel, întreaga îmbrăcăminte era un produs casnic, popular. După venirea sașilor în Transilvania, coloniștii au împrumutat hainele de blană, sub influența românilor și a ungurilor, adăugându-se la veșmintele lor confecționate din lână, cojoace de oaie îmbogățite cu ornamente florale și căciuli din blană de miel⁸.

Portul țăranesc săsesc a preluat și a păstrat numeroase elemente din portul național săsesc de la oraș. Un element deosebit în cadrul portului îl ocupă bijuteriile. Piese precum paftaua purtată pe piept, care este cea mai veche piesă de podoabă săsească, cordonul și acele pentru prins vâlul au ajuns la țară după dispariția portului național orășenesc la finalul secolului al XVIII-lea, fiind menținute în portul țăranesc din generație în generație, până în ziua de azi. Portul sosesc este somptuos și bogat în cromatică. Portul de sărbătoare al femeilor ce distinge printr-o mare varietate de podoabe de cap, fiind purtate des văluri. Duminicile și în zilele de sărbătoare femeile și fetele îmbracă cămașa cea mai frumoasă din pânză de cânepă sau de în, lucrată în casă, sau din pânză de bumbac, cumpărată de la oraș, care este scurtă, spre deosebire de cămașa zilnică cu poale lungi până la glezne și are pieptul și mânecile înfoiate. De la deschizătura din jurul gâtului, pe piept, pe o porțiune de un lat de mână se regăsesc figuri geometrice cusute. Această parte a cămășii este înlocuită, de multe ori, cu o porțiune brodată cu motive de cercei, frunze și flori din arici negru sau galben. Fusta albă cusută în cute se îmbracă la prilejuri deosebite peste o fustă scrobită. Din

⁸ *Ibidem*, p. 8.

ansamblul costumului femeiesc este și vesta scurtă fără mâneci, făcută din țesături de stofă de culoare închisă sau din catifea⁹.

Cămașa de sărbătoare a bărbaților și flăcăilor este lucrată din pânză de bumbac și are mâneci largi. Margine superioară a gulerului neîndoit este ornată cu o dantelă croșetată. Pe sub dantelă, se trece un fular îngust de culoare neagră, format din două fâșii de catifea sau mătase neagră, brodate cu fire de aur și cu mătase colorată, care atârnă pe piept. Pieptarul din blană de oaie este împodobit cu modestie în unele comune, iar în altele este foarte bogat ornat. Cojocul de sărbătoare este confecționat din piele înălbită, fiind puțin împodobit cu aplicații de piele de culoare mai deschisă și broderii stilizate în forma unor buchete de flori. Mantaua are mâneci ce atârnă până la marginea de jos, fiind cusute flori stilizate din bucăți de postav de culoare albastră roșie și violentă. Aripile mantalei sunt susținute de o curelușă. Pe cap bărbații vârstnici și tineri poartă obișnuita pălărie țărănească rotundă lucrată din pâslă cu o panglică neagră de catifea cu margini albe înguste, iar la tineri, aceasta panglică poate fi pestriță¹⁰.

În general, în portul de sărbătoare al sașilor s-au păstrat vechile forme țărănești tradiționale. Ornamentele folosite preponderent sunt cele geometrice în formă de stea, cele florale în stilul Renașterii și mai ales imaginile de oameni și animale stilizate foarte ingenios. Culorile pe care le întâlnim în mai toate piesele de port ale sașilor sunt roșul, albastrul și negrul.

Tradiția și cultura sunt cele mai importante moșteniri ale unei societăți, fiind legătura dintre trecut, prezent și viitor, realizând totodată și apartenența oamenilor la un singur grup etnic. În timp, ritualurile păgâne au stat la baza multor sărbători creștine, de la trecerea timpului manifestat în ciclicitatea vieții naturii prin metamorfoza anotimpurilor până la ciclicitatea vieții umane, prin evenimentele de schimbare. Arta participând într-un mod mut la evoluția cotidianului firesc, dezvoltându-se odată cu ființa umană. Astfel, prin aspectele prezentate mai sus se poate observa bogăția culturală a Transilvaniei, inima României, plină de tradiții și obiceiuri ce au influențat societatea de-a lungul istoriei.

⁹ *Ibidem*, p. 9.

¹⁰ *Ibidem*, p. 16.

4. Portul popular al sașilor din Țara Oltului (zona Avrig).

4.1. Portul femeiesc.

Portul femeiesc este mai bogat decât cel bărbătesc. Pieptănătura este tipică pentru perioadele din trecut, cu cărarea la mijloc și cu „șerpulețe”. Pe cap se așază velitura albă, deasupra căreia se așază păstura de velitoare, iar sub velitoare, denumită și pomeselnec, se poartă uneori și căiță. Femeile căsătorite poartă păsturi negre, cu flori roșii imprimate sau cusute, vara peste acestea purtându-se pălării de paie, caracteristice zonei, cu borul lat și rotunjit în jos. Iile sunt caracterizate prin bogăția croiului, cu mâneca din beată (guler) și cu obinzală (pumnașul la mânecă), gura fiind în partea stângă. Fetițele până la șaisprezece ani au iile cu gura în față și puii peste cot. Peste poale, se poartă crătință neagră sau șurț, din două foi, cu două-trei vârgi colorate sau roșii. Pieptarele din piele de miel sunt bogat înflorate cu motive roșii. Ca încălțăminte se poartă papucii cu tureac, pantofii și bocancii¹¹.

4.2. Portul bărbătesc.

Portul bărbătesc este mult mai unitar, având mai puține modificări în timp. Acesta este compus dintr-o pălărie mică, neagră, de fetru cu barșon (catifea roșie), cămașa din pânză de fuior sau amestecată, cu mânecă largă, izmene de cânepă, cioareci de pânură albă, șerpar lat de piele sau pieptar cu mai puține flori decât la costumul femeiesc, recăl hoizăresc și bubou negru, cojocul și gluga avrigenească. Încălțăminte este la fel ca cea de la femei. Pălăriile tinerilor sunt foarte împodobite, iar portul copiilor este aproape la fel ca cel al feciorilor, însă, mai simplu în ornamentație¹².

5. Portul popular din zona Branului.

5.1. Portul femeiesc

Femeile măritate și cele mai în vârstă din Bran poartă coafura cu ștergar. Aceasta constă într-un ștergar bogat decorat, purtat peste căița care acoperă părul împletit în cozi și adunat în concii. Lucrătura din pânză de bumbac se poartă cu un capăt la spate, iar celălalt se învâрте de două

¹¹ Cornel Irimie, *Portul popular din Țara Oltului*, Editura Meridiane, pp. 16-20.

¹² *Ibidem*, pp. 20-21.

ori peste cap și se duce peste umărul drept. Fetele tinere poartă capul descoperit începând să poarte ulterior cârpe sau baticuri lăsând să atârne un colț lung pe spate.

Alte elemente specifice ale portului femeiesc din zona Branului sunt: ia, în cele patru variante de croi (bătrânească cu obinzica întoarsă, cu obinzica dreaptă, cu mâneca răsucită și cu mâneca dreaptă), poalele strâmte cu brâul lat de culoare roșie, fota încinsă cu brăcii, turecii cu călțunii de lână și opincile de piele, tunicile și laibarica. Coloritul ornamentelor este de bun gust, fondul fiind negru sau cafeniu încălzit și reliefat cu umplutură de roșu, galben, auriu și argintiu. Hainele prezintă și râuri late de modele (selace sau ghinare) ce au rolul de a delimita și orienta câmpii ornamentali și de a îmbogăți lucrăturile, contribuind chiar la a potența procesul de dezvoltare a compoziției noi¹³.

Fota conține și ea asemenea iei, anumite particularități. Aceasta are formă dreptunghiulară și este formată din trei părți: vânatul (partea de la mijlocul foii de culoare neagră și care vine purtată la spate), cele două pulpene (late de cca. 1 metru, se încing în față formând capetele foii cu vargi din băteală). În ornamentarea fotelor, roșul este culoarea dominantă (verdele, galbenul și roșul au crescut în timp și împreună cu firul de aur apar grupate în dungi verticale dispuse simetric formând astfel grupe alternative). Un bun exemplu din punct de vedere artistic este fota cu vârgile de „mânji” care formează parcă un chenar cu cele două pulpene colorate petrecute în față pe fondul negru cu suprafața țesută în ochiuri. La fel ca și ia, și fota are clasică din Bran are mai multe variațiuni precum: fota cu dungi late, formate din motive cu caracter geometric, dispuse prin alternanță, fota cu întreg câmpul ornamentat (motive geometrice ce formează compoziții ample în gen covor, adeseori mari, de formă romboidală, dispuse în dungi orizontale alternându-se cu un șir de motive în zigzaguri mari.) și altele¹⁴.

5.2. Portul bărbătesc.

Portul popular bărbătesc din zona Branului nu diferă mult față de cel din Hațeg. Culorile sunt sobre, de multe ori fiind slab ornamentat. Este compus din cămașă, izmene, brâu, opinci și pălărie. Ia are un croi larg, adaptat muncilor și este ornamentată cu diverse modele geometrice

¹³ Cornel Irimie, *Portul Popular din zona Branului*, Editura Meridiane, pp. 19-20.

¹⁴ *Ibidem*, pp. 28-29.

colorate în nuanțe de negru. Brâul este cea mai amplă parte a portului bărbătesc fiind cea mai bogat decorată cu diverse broderii viu colorate cu modele geometrice și naturale¹⁵.

Tradiția și cultura sunt cele mai importante moșteniri ale unei societăți, fiind legătura dintre trecut, prezent și viitor, realizând totodată și apartenența oamenilor la un singur grup etnic. În timp, ritualurile păgâne au stat la baza multor sărbători creștine, de la trecerea timpului manifestat în ciclicitatea vieții naturii prin metamorfoza anotimpurilor până la ciclicitatea vieții umane, prin evenimentele de schimbare. Arta participând într-un mod mut la evoluția cotidianului firesc, dezvoltându-se odată cu ființa umană. Astfel, prin aspectele prezentate mai sus se poate observa bogăția culturală a Transilvaniei, inima României, plină de tradiții și obiceiuri ce au influențat societatea de-a lungul istoriei.

Bibliografie:

- Bielz Iulius, Portul popular al sașilor din Transilvania, Iulius Bielz, Editura De Stat Pentru Literatură și Artă;
- Dunăre Nicolae, Portul Popular din zona Bihorului, Editura Meridiane;
- Enăchescu Cantemir Alexandrina, Portul popular românesc, Editura Meridiane;
- Irimie Cornel, Portul popular din Țara Oltului, Editura Meridiane;
- Irimie Cornel, Portul popular din zona Branului, Editura Meridiane;
- Vuia Romulus, Portul popular din Țara Hațegului, Editura Meridiane.

¹⁵ *Ibidem*, pp. 30-31.

TRADIȚII ÎN TRANSILVANIA:

Portul popular

- Rezumat -

Elevi: Delia Dragomir, Nicoleta Bazac, Radu Triștiu

Prof. Coord. Doru-Nicolae Grădinaru

Costumul popular poate fi considerat cel mai important element din cultura unei societăți, fiind purtat, în general, la ocazii speciale, urmând mai apoi să fie lăsat moștenire. Confecționarea portului popular necesită operațiuni complicate, precum: țesutul pânzei, brodarea materialului și realizarea brâului. Costumul popular femeiesc este format din bluză, fustă, pânzătură, pieptar, uneori brâu, pe când cel bărbătesc are cămașă, pantaloni, pălărie, brâu sau chimir. Fiecare port popular diferă în funcție de zona de proveniență, având totodată și elemente comune, în Transilvania majoritatea fiind asemănătoare. Elemente decorative ale portului popular unguresc sau ceh pot fi remarcate prin intermediul croielii mânecilor bufante, alături de croiala cloș a fustei, evidențiind apartenența la Imperiul Habsburgic. De asemenea, o caracteristică este reprezentată și de simplitatea modelelor naturale și geometrice, împreună cu nuanțe de alb și negru.

Portul popular din zona Hațegului este conceput pentru a oferi confort în timpul desfășurării muncilor fizice, fiind specific oamenilor de munte și având o vechime din secolul al XVIII-lea. Pieptănătura cu coarne este modul în care femeile își aranjează părul. Cămașa portului feminin este lungă până la glezne, având două părți: ciupagul și poalele. Puii reprezintă componențe ornamentale ale cămășii, aceștia fiind, de fapt, niște monede. Totodată, costumul conține și pieptar, înfundat, purtat în zilele de muncă și crăpat, de sărbători. Culorile subliniază vârsta persoanelor care poartă costumul. Astfel, cele aprinse: roșu, albastru, verde, galben sunt reprezentative pentru femeile tinere, iar cele mai în vârstă pot fi identificate după nuanțele închise: vinețiu, bleumarin și negru. Portul bărbătesc este simplu, cu o croială sobră și un colorit natural. Cămașa este lungă până la genunchi, pumnașii cu pui negri de arnici fiind purtați de bărbații până în treizeci de ani, iar cei cu pui albi la vârstnici.

Portul din partea de vest a Bazinului Hațegului are mici diferențe față de primul costum, elementele prezente fiind mai puțin sobre. Astfel, se îmbină elementele geometrice,

cu cele formale. Pieptarul este cea mai decorativă parte a costumului femeiesc, cel bărbătesc nefiind prea diferit față de portul popular anterior.

După venirea sașilor în Transilvania, coloniștii au preluat hainele de blană, adăugându-se la veșmintele lor confecționate. Un element extrem de important în cadrul portului este reprezentat de bijuterii, acesta fiind somptuos și bogat în cromatică. În zilele de duminică și de sărbătoare femeile și fetele se îmbracă cu cea mai frumoasă cămașă din pânză de cânepă sau de in. Aceasta este brodată cu motive de cercei, frunze și flori. Fusta albă și cusută în cute, alături de vesta scurtă fără mâneci se poartă la ocazii deosebite.

Costumul bărbătesc este alcătuit din cămașă de sărbătoare, lucrată din pânză de bumbac, ce are mâneci largi. Pieptarul din blană de oaie este împodobit cu modestie sau opulență în diverse comune. Cojocul și mantaua sunt componente pe care sunt cusute flori stilizate de culoare albastră, roșie și violetă. Bărbații tineri, dar vârstnici poartă pălăria țărănească, care poate fi la tineri pestriță. În general, sașii au păstrat formele vechi țărănești tradiționale, ornamentele preponderent folosite fiind cele geometrice în formă de stea, cele florale, specifice Renașterii și imaginile de animale și oameni stilizate, alături de culori, precum: roșu, albastru și negru.

Portul femeiesc din Țara Oltului este mai bogat decât cel bărbătesc, având o pieptănătură tipică, cu cărarea la mijloc și „șerpulețe”. Pe cap se poartă velitura albă, păstura de velitoare și uneori căița. Femeile căsătorite poartă păsturi negre, cu flori roșii, vara peste ele fiind pălării de paie, caracteristice zonei. Iile sunt foarte bogate din punct de vedere al croielii. Bărbații au portul mult mai unitar, fiind compus dintr-o pălărie neagră, mică, o cămașă din pânză, izmene de cânepă, cioareci, șerpar de piele sau pieptar, recăr hoizăresc, încălțăminte fiind la fel ca cea de la portul femeiesc. Pălăriile tinerilor sunt împodobite, iar costumul popular al copiilor este mai simplu în ornamentație.

Femeile din Bran, măritate și mai în vârstă, poartă coafura cu ștergar, care constă în purtarea unui ștergar bogat și colorat, în timp ce fetele tinere poartă capul decoperit. Ia, poalele strâmte cu brâul lat de culoarea roșie, fota încinsă cu brăcii, turecii cu călțăunii de lână și opincile de piele, tunicile și laibar reprezintă alte elemente specifice portului din zona Branului. Cel bărbătesc nu diferă foarte mult față de cel din Hațeg, culorile fiind sobre, iar costumul slab ornamentat. Acesta este alcătuit din cămașă, izmene, opinci, brâu și pălărie, brâul fiind cea mai amplă parte a întregului costum.

Proiect de conservare

*Elevi: Delia Alexandra Dragomir, Nicoleta Maria Bazac, Radu Ionuț Triștiu
Profesor coordonator: Doru-Nicolae Grădinaru*

Tradiții în Transilvania: Portul popular

Cuprins:

- I. Semnificație
 - II. Întreținere
 - III. Conservarea tradiției
-

I. Portul popular reprezintă o parte importantă a culturii tradiționale a unei comunități sau a unei regiuni și este asociat cu costumul traditional românesc specific fiecărei regiuni. Semnificația portului popular este complexă și reflectă tradițiile, istoria și valorile umane, fiind o dovadă pură de identitate națională. Portul popular este un izvor istoric nescris care oferă informații despre proveniența geografică, ocupația sau statutul social al purtătorului. Fiecare regiune sau comunitate are propriul său design și modele specifice, folosind culori, materiale și accesorii distincte. De-a lungul timpului, acesta a devenit un simbol al identității culturale și al tradițiilor transmise de la o generație la alta. Prin purtarea portului popular, oamenii își exprimă mândria și afilierea la acea comunitate sau regiune, evidențiindu-și apartenența culturală și transmițând valorile și moștenirea lor culturală. Totodată, din punct de vedere religios, oamenii din lumea satului vorbesc despre costumul tradițional ca fiind haine sfinte, închinat lui Dumnezeu. În acest context, hainele se îmbracă în special la biserică, pentru a dovedi puritatea omenească și a credinței.

II. Întreținerea straielor populare semnifică un proces amplu și stufos. Hainele pot ajunge la 100 de ani vechime, așadar nu oricine le poate întreține. Acest mod de-a îngriji hainele românești din sat reprezintă un prețios element de patrimoniu cultural imaterial, care trebuie salvagardat.

În cazul spălării, procesul începe cu înmuierea în apă a **anumitor** piese vestimentare, precum: ia, cămașa bărbătească, izmenele și poalele. După înmuiere, hainele se spală cu mâna și neapărat cu săpun natural (de casă). În acest stadiu, acestea trebuie lăsate la soare, deoarece se spune ca absorb lumină, fiind un simbol imaterial care face referire la credință. În final, se clătesc cu apă până iese săpunul din ele și se trece la următorul pas de îngrijire, adică apretarea și albăstreala.

Maria Conțiu din comuna Gura Râului explică cum a spălat niște haine românești (haine tradiționale): „ș-apă am făcut o țăr de șterc [germ. stark = tare] – zicem noi –

pentru apretat, cu făină de grâu. O lingură bună de făină de grâu, dizolvată cu apă răce, și un vas care pui pe aragaz. Când fierbe apa aceea – da', să fie, de la un litru de apă în sus, ceva – și bagi, golești asta agitată, așa. Că dacă lași făina oțără, ea se-așază minteni. Când dă să clocotească, dai focu' încet și pui să clocote un minut, două minute. Și-apă o iei de-o parte și, când vrei să faci, să pui acolo, în vinețală, apă' treci și prin străcură, pin sită. Că ea, dacă stă două minute de-o parte de pe foc, face preveșteală – adică face un strat deasupra, așa, care să-ncheagă... Deci ăla trebe să-l faci atuncea. Și, cum îți spui, și două minute dacă stă de-o parte, te înșeală și să-ncheagă. Datorită la ștercu ăsta, că-i cald, chiar dacă apa în vâniță îi răce, cu el să-ncălzăște, să domolește numa bine când bagi. Și doar nu bagi mult, tare, mai ales la ie. Că tot să nu strâci la culoare. Păi la cămașe și la pantaloni, la poale, la alte celelea, mere și cu mai mult, că ălea-s numa albe."

Apoi urmează pregătirea apei cu vinețală/albăstreală, care se găsește la magazin. Modul în care se face acest lucru e important, pentru a nu strica elementele costumului: „să hie spălat bine, că nu toată lumea îl știe băga la albăstreală. Îl bagă cu apă rece și să pătează. Trebe să hie apa, în care albăstrești hainele, să fie ca laptele când îl mulgi. Așa, apa să hie călduță, c-atuncia ea să albăstrește și nu să face pete. Da', apa rece strânge când storci haina și une și une rămâne așa, cu multă albăstreală în ea.”. La întrebarea ce cantitate de albăstreală se pune, Maria Conțiu spune: „nu punem albăstreala măsurată. Că noi o punem într-o cârpă de pânză, o bucată de pânză albă – să hie cât de deasă, jolj îi zăcem noi – și să leagă bine și-apă pune cârpa de să umezăște în apă curată și cum vrei de albăstrită. Dacă lași numa-un pic, dacă nu o mai storci o dată. N-am io o măsură. Pe voia femeii care știe lucra”.

Așadar, apretarea și albăstreala se fac în același timp, cu **șterc** și **vinețală**, pentru a da o ținută îmbrăcămintei și pentru a păstra albul imaculat.

Depozitarea costumelor populare se realizează în condiții de întuneric, temperatură medie, umiditate scăzută și se folosesc frunze de nuc, naftalină sau tămâiță împotriva moliilor. Pentru o bună conservare, aceste activități sunt esențiale.

III. Noțiunea de conservare a unei tradiții - în acest context **tradiția îmbrăcării hainelor populare**- trebuie să plece de la întrebarea **De ce trebuie să îmbrăcăm/păstrăm portul popular și cu ce ne ajută?**

Un răspuns venit din partea unei persoane specializate sau a unui țăran ar fi următorul: Portul popular reprezintă Patrimoniul Cultural Material. Aceste haine au o vastă istorie în spate și reprezintă o valoare spirituală nemăsurabilă. Când purtăm „hainele românești” avem respect pentru strămoșii noștri care au lucrat îmbrăcați astfel și au păstrat aceste haine ca noi să ne bucurăm de ele. Avem datoria de a duce mai departe această tradiție, de a învăța generațiile viitoare ce înseamnă, ca să nu uităm de unde ne tragem. Iar întâi de toate, portul popular este o dovadă de identitate culturală a românilor; acesta este unul dintre elementele care ne fac unici. Purtarea lor la varii evenimente ne fac să simțim sentimentul de omenie pentru cei care nu mai sunt.

Interviu prof. Cătoi Maria (52 ani) – cadru didactic la Școala Gimnazială „Aurel Decei”

-comuna Gura Râului, jud. Sibiu, Mărginimea Sibiului-

Intervievator: Triștiu Radu

Respondent: Cătoi Maria, cadru didactic

Realizat în data de: 13.05.2023

Radu T: *Care este rânduiala îmbrăcării hainelor românești la bărbați?*

Maria C: *Pentru costumul bărbătesc, întâi se iau izmenele dacă este vară sau cioarecii/nădragii dacă este iarnă. Pe urmă încălțămintea: sandale romane sau cizme cu tureac. În partea de sus, pe corp, se îmbracă o cămeșă din diftină (înlocuitor pentru maiou) peste care se pune, cu mare grijă, cămeșa care este călcată și apretată. Întotdeauna bărbații nu se îmbracă singuri; sunt ajutați de femeie. În continuare, cămeșa se întinde frumos în față, iar în spate se aranjează crețele; la talie se strânge șerparul care se încheie în față. Pe deasupra se îmbracă cheptarul negru din postav. Și, dacă e vară, în cap se pune pălăria, dacă este iarnă se pune căciula de miel. Tot iarna, când este frig, se mai adaugă și laibărul.*

Radu T: *Cum se procedează în cazul costumului femeiesc?*

Maria C: *La costumul popular femeiesc sunt mai multe piese. Femeile se pot îmbrăca și singure. Întâi și întâi se pun ciorapii -neapărat negri- și pe urmă păpușii; sandalele sau pantofii. După aceea ia, la care se așază frumos fața și mânecile. Peste ie se pun poalele care se încheie strâns în față cu șnururi. După aceea, peste poale se pune: în spate crătința, care se așază la mijlocul spatelui „să se vadă oțără poalele pe sub colțișori”, iar în față șurțul. Brâul tricolor se poate pune și înainte de crătință și șurț, dar și după, însă neapărat cu albastrul în sus deoarece simbolizează cerul. Peste ie se ia cheptarul sau vesta neagră de catifea. În final, pe cap se pune păstura cu ciucuri care se leagă cu mare grijă ca să nu se vadă fire de păr ieșite + pălăria de paie dacă este soare. Duminica, fetele mai mergeau la biserică cu o frunză de mușcată sau un fir de busuioc în mână să miroasă frumos.*

Interviu Maria George (69 ani) – creatoare și restauratoare de costume populare

-comuna Gura Rîului, jud. Sibiu, Mărginimea Sibiului-

Intervievator: Triștiu Radu

Respondent: Maria George, creatoare și restauratoare de costume populare

Realizat în data de: 01.05.2023

Radu T: *Cum sunt confecționate materialele pentru „hainele românești”, așa cum le zicem noi, și din ce materiale sunt făcute?*

Maria G: *O haină românească, tradițională, este făcută din bumbac. Ea se țesă în război. Prima oară se cumpără sculurile, după aia se oarde (urzește), se pune pe război, se țese pânza; pentru izmenele de bărbați se țese în 4 ițe, pentru cămăși în 2 ițe și pentru ie și poale tot în 2 ițe. Numa izmenele la bărbați sunt în 4 ițe. Și, după ce le-ai terminat de țesut, le speli. Întotdeauna bumbacul intră la apă, trebuie spălat. După ce le-ai spălat, atuncea te apuci și le croiești după ce vrei să faci; dacă vrei să faci ie, croiești o ie: vin 2 mâneci, pieptul și spatele, care se taie în forma dreptunghiulară. Apoi, o ie tradițională se coase cu muscuță. Asta deja e modelul. Pe mâneci se coase cheițele, lângă care vin podoghelile, sus altița și între băniceii. După ce le-ai terminat de cusut cu mâna - ca să faci o ie cum trăbe îți ia o iarnă întreagă; 3-4 luni bune - te apuci și încrețești fața, spatele, gulerul și mânecile. Ele vin încrețite pe fire, dar crețele alea se fac la număr; numeri ațele: deci dacă-s 3 fire în jos ieii un fir sus, și iară 3 jos și unu sus. Apoi partea din față de la guler se numește biată (beată) și aici în spate îi zăce ciupag; îs cusute de mână fără ochelari.*

Radu T: *Contează în ce parte este închiderea gulerului la ie?*

Maria G: *La fetele iele nemăritate se închideau în față și la iele măritate într-o parte.*

Radu T: *Au o semnificație toate modelele acestea?*

Maria G: *Da, da, au, că fiecare are rostul lui.*

Radu T: *Care-i partea de originalitate la o ie?*

Maria G: *Nicio ie nu seamănă una cu cealaltă. Eu am recondiționat poate sute de ii, da la nicio ie nu am găsit una la fel. Tot ce-i pe mâneci este diferit.*

Radu T: *Față de alte zone ale Mărginimii, cu ce se deosebește ia de Gura Rîului?*

Maria G: *La ia de Gura Rîului, ia gurănească, nu vezi niciodată galben pe cheițele astea; numa negru; alb și negru sunt culorile, iar modelul e simplu. Noi avem mult mai simplu ca Poiana (Sibiului), Săliște, Rodu, Rășinariu...Ei are multe zorzoane pe ele, noi avem mai simplu.*

Radu T: *Iar față de restul țării, cum se deosebește?*

Maria G: *Noi avem numa alb și negru, asta e diferența. Foarte puțin se pune la beată și ciupag un pic de roșu, un pic de galben, foarte discret și mai șterse ca să nu fie aprinse.*

Radu T: *Mai sunt alte detalii la ie?*

Maria G: *Uite aici mai avem la mâneci. Mai demult, la femeile care erau mai înstărite le puneau colțișori (danteluță); femeile mai simple erau fără colțișori, simplu.*

Radu T: *Ce alte piese dintr-un costum mai avem?*

Maria G: *Pe urmă avem poalele. Poalele sunt din pânză țesută în război, da acum mai nou se fac pe sintetic. Mai de mult, poalele pe care le luai în zi de lucru erau doar din pânză de bumbac și simple. Acum, mai în zilele noastre, se fac din material de ăsta sintetic că stau crețele mai fain. Se calcă în pliseuri și stau mai bine.*

Radu T: *Peste poale vin cătrînțele?*

Maria G: *Da, cătrînțele. La noi la cătrînțe, specific Gura Rîului, li se zice șurțe sârmuite. Noi nu avem șurțe din alea brodate cu găuri; la noi șurțele sunt cu modele cu sârmă, așa le zice.*

Radu T: *Din ce material sunt făcute cătrînțele?*

Maria G: *La noi cătrînțele sunt făcute din postav fin, o lână moale, ca un cașmir, da.*

Radu T: *Tot țesute sunt?*

Maria G: *Da, tot țesute îs, mai demult așa se făceau. Erau țesute în război în 4 ițe. Iar în jos aici la șurț vine ciucurii care îs din mătasă.*

Radu T: *Și mai avem cheptarul, nu?*

Maria G: *Da, cheptarul; la noi cheptarul se face din catifea. La noi i se spune barșon, o catifea din aia neagră simplă.*

Radu T: *Și nu are modele?*

Maria G: *N-are, dar are nasturi, din ăia făcuți cu acul de croșetat și îs din mătase, iar nasturii au vată înăuntru pentru că-s ornamentali, specifici Gura Rîului.*

Radu T: *Brâul, sau cingătoarea, tot în război e făcut?*

Maria G: *Tot în război e, da, din bumbac. Roșu, galben și albastru în 4 ițe.*

Radu T: *Costumul de bărbat cu ce se deosebește?*

Maria G: *La iel de bărbat, izmenele îs în 4 ițe, îs mai tari. În 4 ițe iese o pânză mai tare, e mai îndesată. La poale, cămeșă și ie îs din 2 ițe că iese mai fin. Apoi numai vara aveau izmene, iarna purtau nădragi din lână. Iar iarna erau încălțați cu cizme cu tureac -care aveau, care nu, purtau păpuci, așa le zice. Și vara cu panci sau sandale romane, din alea așa cu catarambă. Erau făcute din piele la comandă de șustări, adică de meșteri speciali. Străbunicul tău a fost șustăr, moșu Gri (Grigore). Pe urmă urmează șerparul, era făcut din piele cusută. Se făceau*

în Săliște la fam. Dădârlat, în ateliere cu meșteri care știau să coasă. Și noi am avut aici în Gura Rîului pe Ilie a lu' Cătanii; vai ce fain făcea. Tot în Săliște se făceau cojoacele și pălăriile la Dădârlat, din tată-n fiu, moș, strămoș.

Radu T: *Pălăriile din ce sunt făcute?*

Maria G: *Pălăriile sunt din postav. Acelea se făceau pe niște forme, cu aburi. Fiecare bărbat își scria înăuntru numele.*

Radu T: *La cămeșa bărbătească ce podoghele avem?*

Maria G: *La cămeșa bărbătească, noi specific Gura Rîului avem foarte simplu. La mâneci avem pui -așa le zăce la ălea, niște bobite negre, și aici în jurul la guler tot pui. La guler mai e cusut cu muscuță oțără. Și fața cămeșii îi dreaptă și spatele îi cu crețe.*

Radu T: *Au o semnificație acele crețe?*

Maria G: *La noi nu. Uite de exemplu numai noi și Orlatu avem simplu, restul au o fustă rotundă și creață-creață.*

Radu T: *Cheptarul la bărbați din ce se face?*

Maria G: *Cheptarul la bărbați îi din postav. E mai lung la spate ca la femei și gulerul e din catifea. Are două rânduri de nasturi -văz că mai nou nu mai pune lumea două- dar 2 rânduri de nasturi îs, și are un buzunar făcut așa cu un modelaș.*

Radu T: *Iarna ce au bărbații pe cap?*

Maria G: *Iarna au căciulă de chiele de oaie sau mielut neagră.*

Radu T: *Și ce haină au?*

Maria G: *Ei au laibăr, tot din postav negru, dar erau și maro. Cei care erau mai înstăriți aveau cojoace; și femei și bărbați purtau cojoace din chiele de oaie, da cu lână cu tot, care era argăsât. Mai aveau și cheptar înfundat de lână, uite tatu meu s-o însurat în cheptar înfundat; erau mult mai faine alea decât cheptarele ce se fac acum.*

Radu T: *Femeile ce poartă pe cap?*

Maria G: *La femei avem vara păstura cu ciucuri de ibrișin, iar materialul principal îi un satin fin, și iarna ia păstură de janilie din aia groasă. Vara peste păstură ia pălărie de paie, cu funda neagră, din barșon negru. Și cât îi barșonu ăla de negru așa-i femeia de ocoșă. Mai demult toată lumea își cumpăra de duminica din târg, veneau niște săsoaice din Cisnădioara; aveau cu mâna făcute. Si-apăi erau fine, lucrate fin fin. Toată lumea își cumpăra o pălărie, din toată sărăcia, să aibă de duminica, pentru haine românești. În zî de lucru venea cu ce venea, dar duminica avea pălărie de paie.*

Radu T: *Papucii de haine românești ale femeilor cum erau?*

Maria G: *Păpucii erau tot la comandă, din ăia cu vârș (vârf) -că așa le zicea-, era un vârș de piele cusut până aici la șiret.*

Radu T: *Cum se întrețin și se păstrează hainele românești?*

Maria G: *Trebuie foarte bine întreținute ca să le ai. Ce nu se spală în surșale, cătrînțele, cheptarul, laibărul și în rest ia, cămeșa și poalele să spală și să albăstresc. La noi se bagă oțără de vinețală ca să iasă albul alb. Când le albăstrești le și scrobești (apretezi) ca să aibă ținută. Se grijesc dumnezeiește. Hainele ăstea se lasă moștenire și se păstrează zeci, sute de ani. Gândește-te, ia lu mama când s-o măritat în 1943, am recondiționat-o și mă îmbrac eu cu ea. Apoi iarna ca să nu prindă molii, la piesele de lână se pune frunze de nuc, tămâiță sau naftalină.*

Radu T: *În final, care-i timpul de lucru pentru un costum întreg?*

Maria G: *La un costum întreg lucra o jumătate de an bun, și se coase cu mâna. Mai sunt femei care mai coase de mână; la 4500 (RON) coase o femeie la Poiana.*

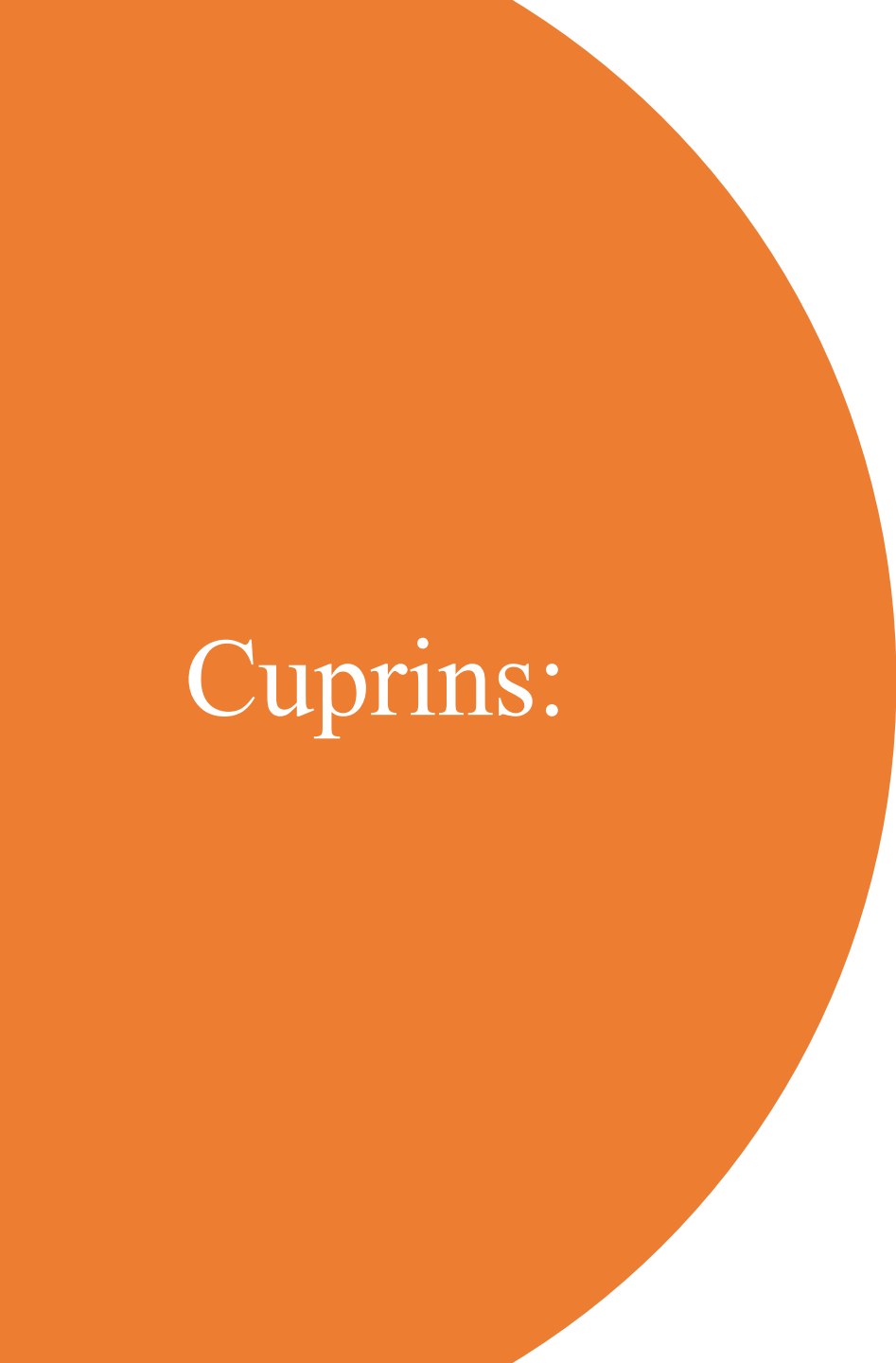
TRADIȚII ÎN TRANSILVANIA

Portul popular

Elevi: Delia Alexandra Dragomir, Nicoleta Maria Bazac, Radu Ionuț Triștiu

Colegiul Național „Grigore Moisil”, București

Prof. Coord. Doru-Nicolae Grădinaru



Cuprins:

Portul Popular din Bazinul Țării
Hațegului.....1

Portul popular al sașilor din
Transilvania.....8

Portul popular din Gura
Râului.....13

Portul popular din Țara Oltului....15

Portul popular din zona Branului.17



HARTA FIZICĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ





•Portul Popular din Țara Hațegului



Fig. 1. Port vechi din
Țara Hațegului (secolul
al XIX-lea).



Fig. 2. Două fete
torcând, Lunca
Cernii de Sus, 1933.





Fig. 3. Bărbat și femeie în port traditional, Lunca Cernii, 1926.

Fig. 4. Croiul și
motivele
cămășii
femeiești din
Păucinești,
1958.

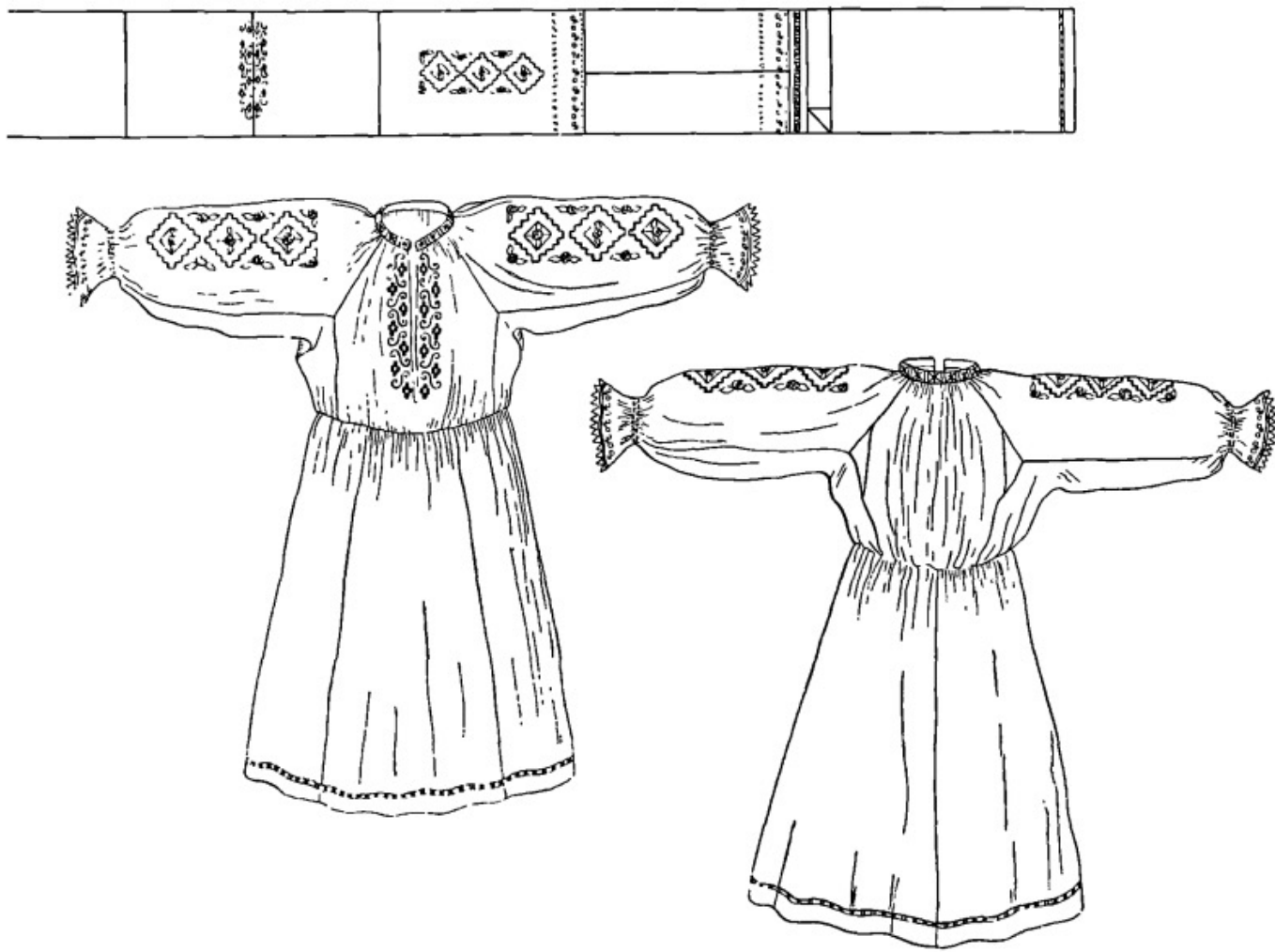


Fig. 5. Croiul și
motivele unui
laibăr femeiesc
din Păucinești,
1958.

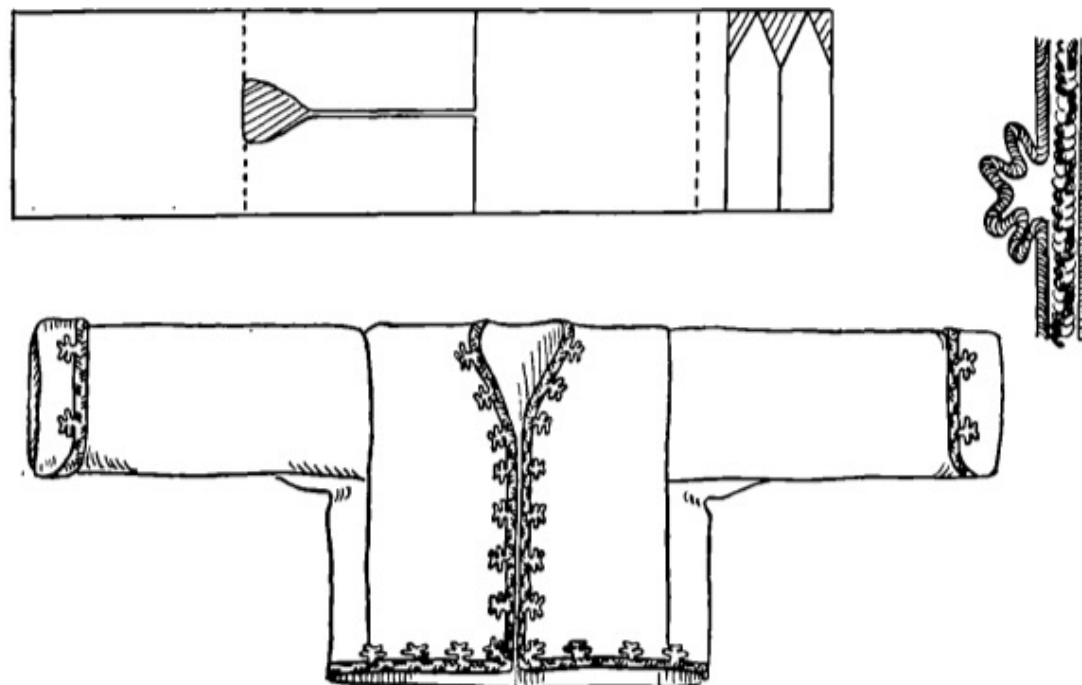


Fig. 6. Croiul și
motivele unei
cămăși
bărbățești din
Păucinești,
1958.

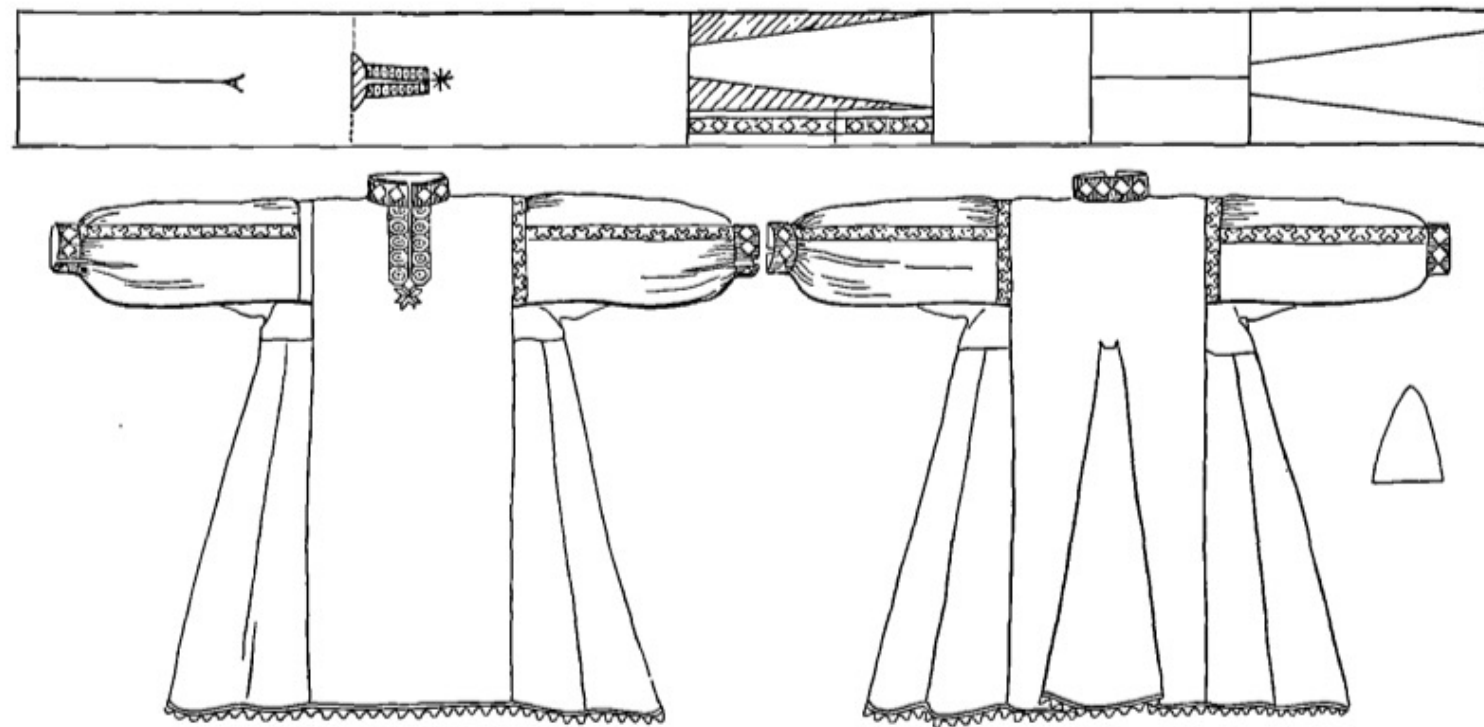


Fig. 7. Pieptănătură cu
coarne, Lunca Cernei
(după o pictură de Denis
Galloway)





• Portul Popular al sașilor din Transilvania

Fig. 8. Bunică și
nepoată, port din
Moeciu de Sus.





Fig. 9. Grup de femei și bărbați din Moeciu de Sus.

Fig. 10. Tineri sași
în port de
sărbătoare, Gîrbova
zona Sibiu.





Fig. 11. Port
femeisc de
sărbătoare,
Gârbova,
Sibiu.

Fig. 12. Săsoaică în costum de sărbătoare cu pieptar și pafta, vălul prins cu ace împodobite cu pietre colorate, încinsă cu cordon de catifea cu galoane și cu cheutori metalice, Șura Mica, zona Sibiu.





- Portul popular din Gura Râului, județul Sibiu

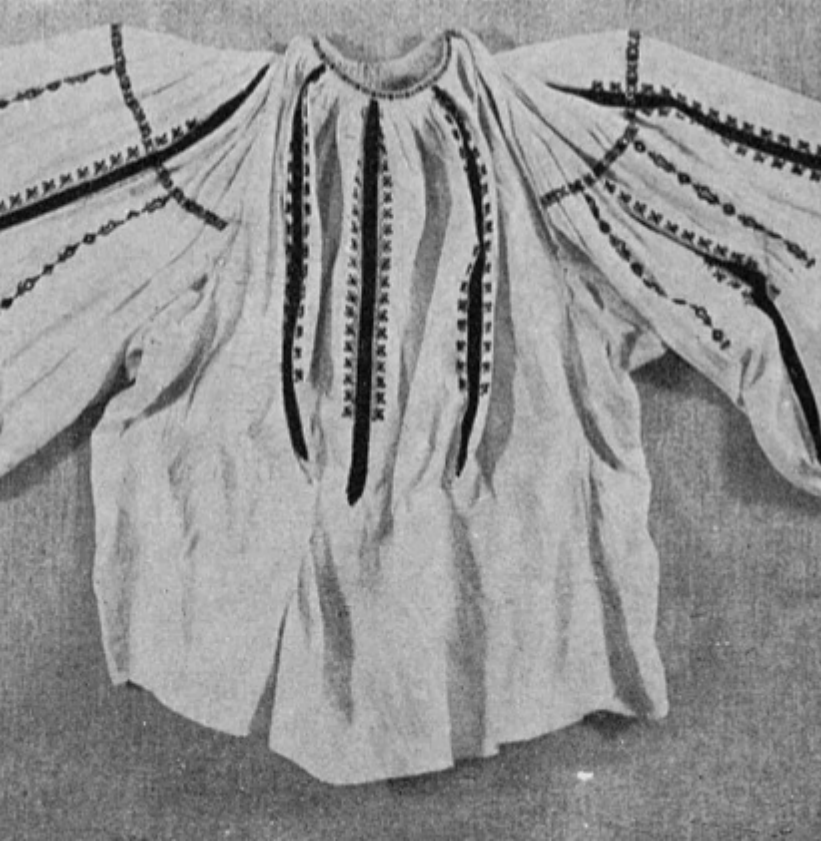


Fig. 13. Detaliu
mâneacă, cămașă
femeiască, Gura
Râului, Sibiu.



Fig. 14. Detaliu piept
cămașă femeiască,
Gura Râului, Sibiu.





- Portul popular din Țara Oltului



Fig. 15. Fete și tinere neveste din Sebeșul de Sus la marginea satului, sub muntele Surul. Două dintre ele poartă crătințe învărgate, iar alte două, crătințe și laibăre negre

Fig. 16. Feciori
din Avrig cu
piese de port
specifice (pălării
bogat
ornamentate,
pieptare de
piele, cârpe de
șerpar, cioareci
de vară strânși
pe picior etc.)





- Portul popular din zona Branului

Fig. 17. Ștergar cu
motive mari fagure, în
care întâlnim ornamente
florale stilizate (sec.
XIX).



Fig. 18. Ie
bătrânească
cu obinzica
întoarsă.

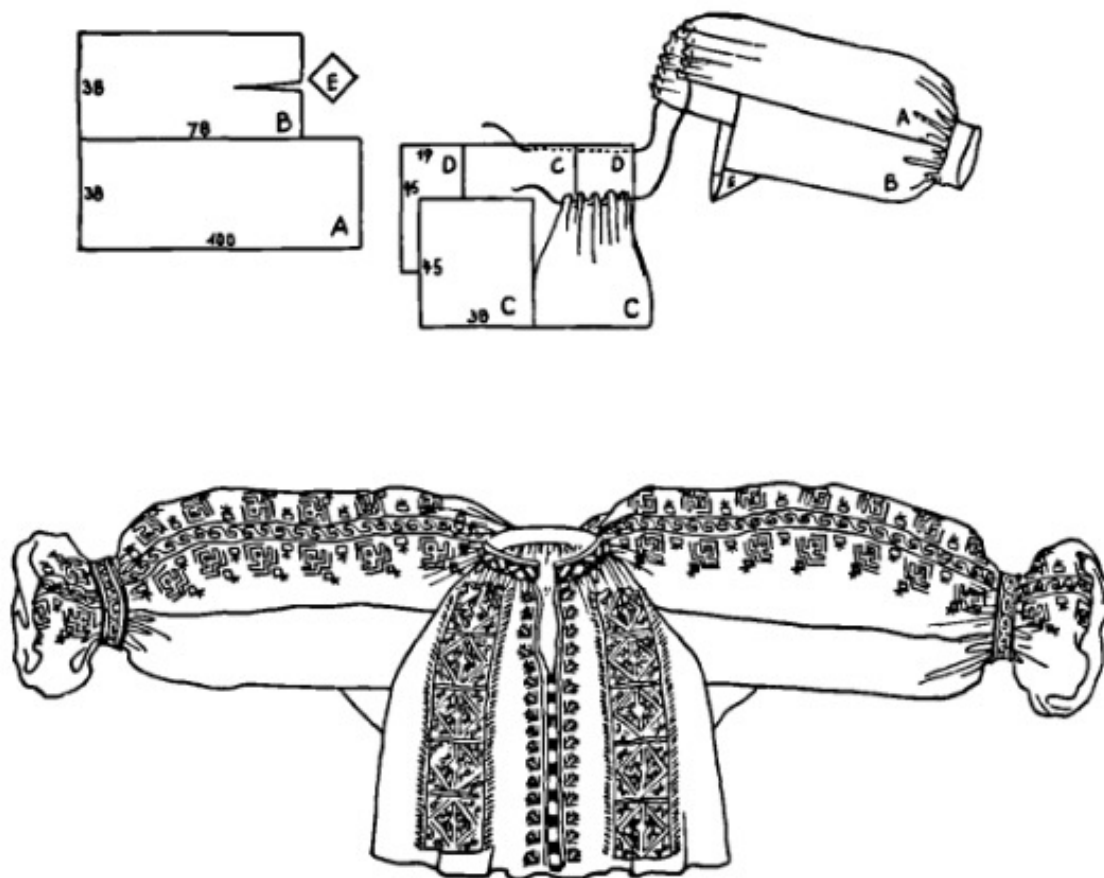


Fig. 19. Ie
cu mâneca
răsucită.

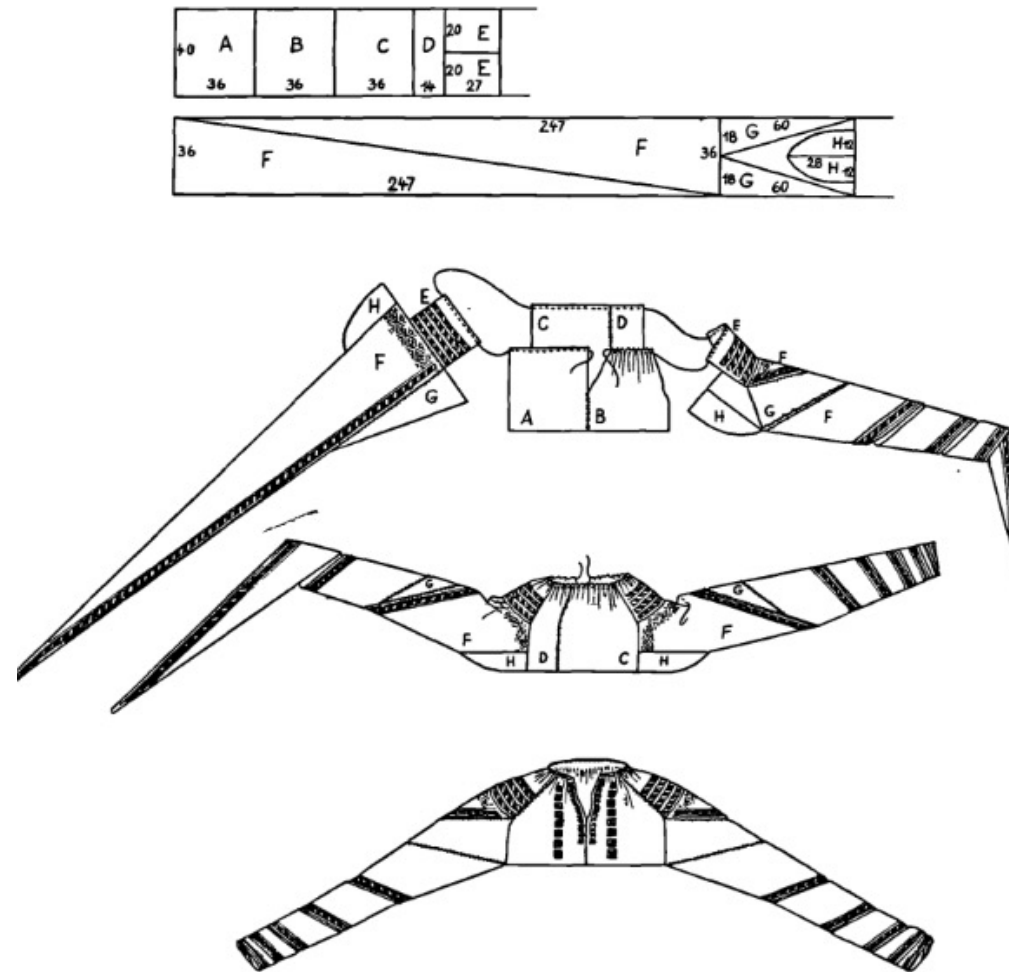


Fig. 20. Cusături făcute
cu lână neagră și roșie,
fir de aur și argint
la ia bătrânească cu
obinzica întoarsă.



Fig. 21. Modele de
țesături brănene de
pe desăgi și traiste.

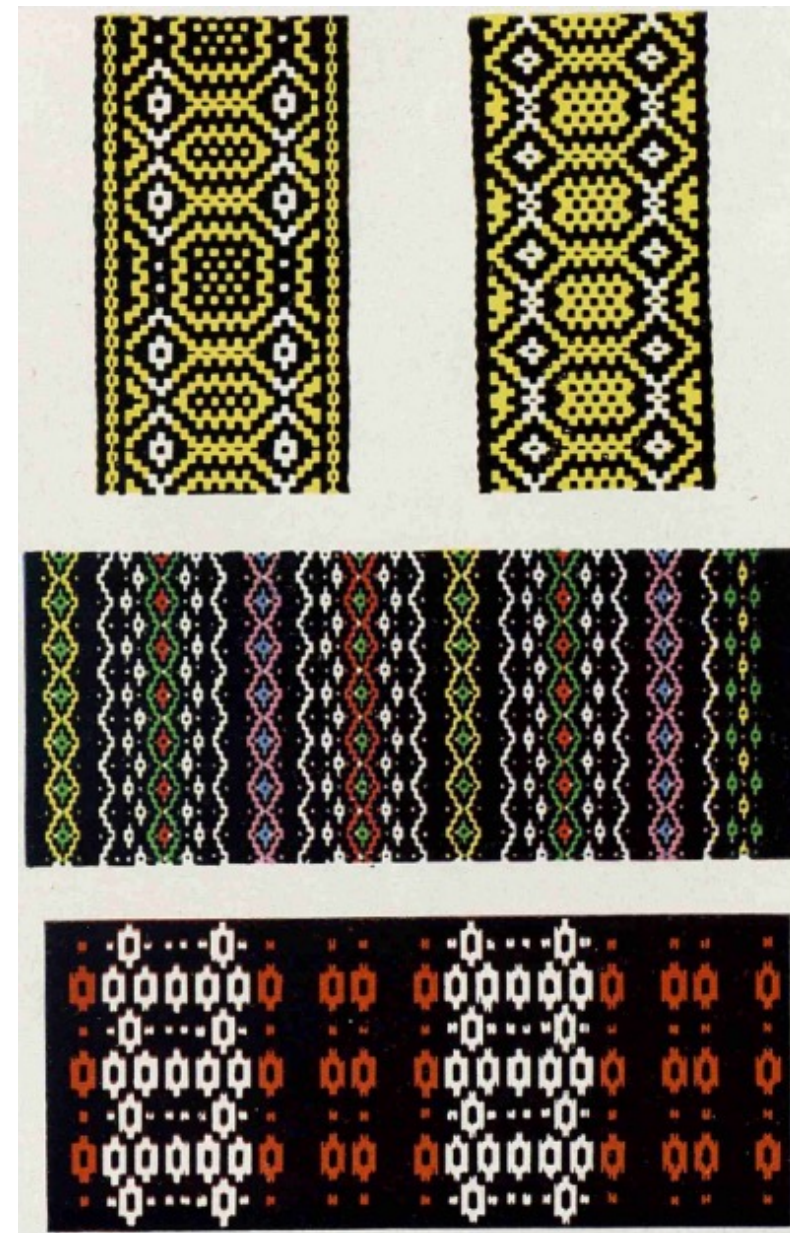


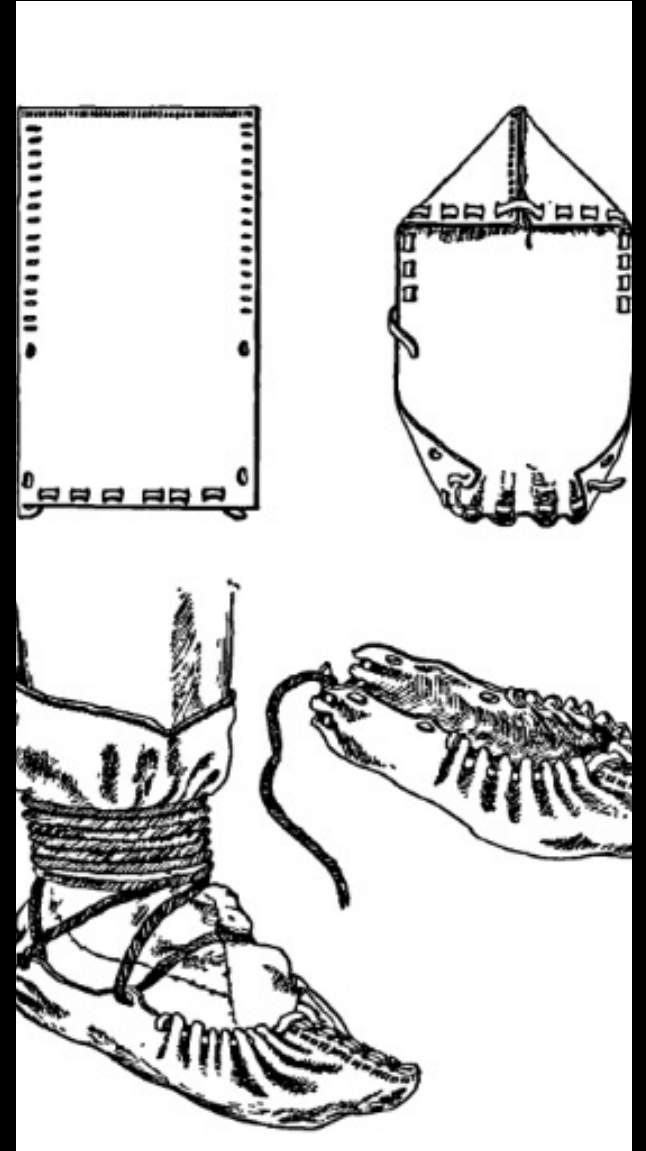
Fig. 22.
Fotă cu
pulpane și
brăcii.





- Fig. 23. Costume din Bran, în vitrină, pe manechin (Muzeul Brukenthal, Sibiu).

- Fig. 24. Opincă brăneană.





Vă mulțumim!

COLEGIUL NAȚIONAL „GRIGORE MOISIL”,
BUCUREȘTI